

nikoliv žalobce. Jenom poručenstvo dítěte mohlo by se domáhati neplatnosti smíru pro takovýto omyl. Žalobce neujednal smír podle svých vlastních udání proto, že byl uveden v omyl o svém tělesném obcování s matkou dítěte v kritické době, nýbrž pro to, že pokládal spor za beznadějný. Nežaluje z důvodu omylu, nýbrž na základě později nalezené listiny, totiž dopisu nemanželské matky z roku 1927, v němž mu píše, že ho označila za otce dítěte z nenávisti a že jest ochotna u soudu odpřisáhnouti, že otcem není. Podle § 1387 obč. zák. nepozbývá však bezelstně ujednaný smír platnosti ani tehdy, kdyby nově předloženou listinou bylo prokázáno, že porovnaný nárok nebyl vůbec po právu. An žalobce netvrdí a ovšem ani tvrditi nemůže, že se právní ochranné oddělení nalezince při ujednávání smíru dopustilo nepoctivosti, musí býti nárok na prohlášení smíru za neplatný zamítnut, aniž jest vůbec třeba a možno zkoumati právní dosah předloženého dopisu. Pokud jest platným a závazným smír, v němž žalobce uznal otcovství, nemůže ovšem býti vyhověno ani návrhu, by bylo určeno, že otcem není, neboť brání tomu práva žalovaného dítěte nabytá smírem.

Čís. 9631.

Ochrana nájemců.

Pod zákazy § 14 (2) zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. a § 20 (2) pozdějších zákonů o ochraně nájemců náleží také případ, že si dá třetí osoba poskytnouti nebo slíbiti něco za to, že bude byt pronajat, leč že by šlo o přiměřenou sprostředkovatelskou provisi.

(Rozh. ze dne 7. února 1930, Rv II 882/29.)

Žalobce se domáhal na žalované vrácení 8.000 Kč, jež jí byl zaplatil při pronajetí bytu jejím manželem v červenci 1921. Žalobě bylo vyhověno soudy všech stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nižší soudy vyhověly žalobě podle § 14 zák. ze dne 8. dubna 1920 č. 275 Sb. z. a n. (pod nějž tento případ spadá) a odvolací soud také ještě pro bezdůvodné obohacení žalované. Dovolatelka napadá tyto právní názory v podstatě proto, a) že žádný ze tří případů § 14 (2) cit. zák. tu nedopadá, ježto žalovaná nebyla ani nájemnicí nebo jinou uživatelkou bytu, ani pronajimatelkou a že žalobce netvrdil a nedokázal, že žalovaná byla zprostředkovatelkou a že byla odměna 8.000 Kč nepřiměřenou; b) že tu nedopadají ani předpisy občanského zákona o bezdůvodném obohacení (§§ 1431 a 1432 obč. zák.), protože se žalobce zavázal k plnění za námahu žalované, nejsa v omylu, a mimo to platil, věda, že není dlužen. Stačí, bude-li vyvrácen právní názor pod a), neboť

pak se netřeba zabývatí právním názorem pod b). Pravý smysl § 14 (2) cit. zák. jest vyložiti nejen z jeho slov, nýbrž i z jasného úmyslu zákonodárcova (§ 6 obč. zák.). V té příčině nutno uvažovati, co bylo podnětem k vydání zákonného předpisu a co bylo jeho účelem. Podnětem bylo nezřízené vykořisťování bytové tísně na úkor nájemníků požadováním různých úplat mimo nájemné nebo mimo přiměřenou odměnu za sprostředkování bytu. Tyto zákonné záповědi objevují se již v prvním nařízení, vydaném v Československé republice na ochranu nájemníků ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a n. v § 6, který v podstatě souhlasí s předpisy o této látce později vydanými. Tato ustanovení byla v nové sice úpravě, ale obsahově beze změny pojata také do § 14 (2) a (3) zák. čís. 275/1920 a odtud do § 20 (2) a (3) pozdějších zákonů. Původní předpis § 6 nařízení čís. 83/1918 souhlasil téměř doslova s § 6 rakouského min. nař. ze dne 26. října 1918 čís. 381 ř. zák., vydaného sice před převratem, ale vyhlášeného až dne 30. října 1918 po převratu, takže v Československé republice již nenabylo platnosti. Podle vysvětlivek uveřejněných ve Wiener Zeitung ze dne 30. října 1918 mělo býti čeleno zlořádu, který byl tropen s t. zv. výkupným nebo s odstupným; jednání proti těmto zákazům mělo býti trestné a zavazovati k vrácení toho, co bylo proti zakazu přijato. V zákoně čís. 85/1923 byla do § 20 (2) za slova »dosavadní nájemník« vsunuta ještě slova »nebo jiný uživatel bytu«, což se stalo podle zprávy sociálněpolitického výboru k § 20 ze dne 12. dubna 1923 tisk 4877 z toho důvodu, by jednání každé osoby provinivší se proti tomuto ustanovení bylo zapovězené a tudíž neplatné. Z toho vychází jasně najevo, že účelem zákona bylo čeliti bytové lichvě t. j. nespravedlivému a bezdůvodnému těžení z bytové tísně kýmkoliv a jakýmkoliv způsobem. Zákonodárci se domnívali, že již doslovem svých předpisů zachytili všechny možné případy, zakázavše slib nebo plnění úplat i dosavadnímu nájemníkovi (uživateli) za postoupení bytu nebo v souvislosti s tím; i slib nebo plnění úplat pronajímateli za pronajetí bytu mimo nájemné — ať jemu nebo někomu jinému — i slib nebo plnění nepřiměřené odměny sprostředkovateli. S tohoto hlediska nutno zákon vykládati, neboť slova jsou jen prostředky k projevu zákonodárcovy vůle a v případech pochybných jest rozhodná jeho vůle, třebaže jest doslov neúplný (*potentior quam vox est sententia dicentis*). Jest zřejmé, že, zapovídá-li zákon t. zv. výkupné pronajímateli, který poskytuje užívání věci za úplatu (§ 1090 obč. zák.), tím spíše to zapovídá třetí osobě, která nic nepronajímá a jen z nájemní smlouvy jiných osob ve svůj prospěch těží, neboť tento případ jest silnějším a v očích zákona ještě zavržitelnějším, než onen. Kdyby se zákon vykládal tak úzce, jak tomu chce dovolatelka, byly by otevřeny dvěře k obejití zákonného zakazu, neboť by bylo na snadě, že by mohl pronajímatel nastrčiti jinou osobu, která by pod rouškou »přímluvy« místo něho výkupné za pronájem žádala. To platí zvláště pro manžely, u nichž jest pak těžko dokazovati, zda právě pronajímající manžel odstupné si přál a z něho něco obdržel, jak právě souzený případ velmi názorně ukazuje. Ostatně není úsudek odvolacího soudu

o tom, že žalovaná jednala se žalobcem o pronájem bytu, jakoby byla majitelkou domu a že jako taková přijala výkupné, bez skutkového podkladu, neboť žalovaná sama přednesla, že žalobce jednal původně jen s ní a že ona dala zavést elektrické osvětlení do domu. Také ona žalobci psala, že musí k výkupnému něco přidati, oznámila mu, kdy s ní může mluvit, a skončila prosbou, by jí vyrozuměl pro případ, že by byt neupotřebil. Počínala si tedy tak, jakoby ona byla pronajímatelkou, nebo jakoby na ní pronájem závisel. Zcela neprávem zdůrazňuje dovoatelka, že žalobce vůbec netvrdil, že byla sprostředkovatelkou, a že nedokázal, že odměna byla nepřiměřená. Žalobce neopřel svůj nárok o sprostředkování nájmu. Naopak žalovaná namítala, že ve vyplacené sumě byl také honorář za to, by se u svého manžela za pronájem bytu přimluvila. Bylo tedy na ní, by dokázala, že mezi ní a žalobcem byla uzavřena smlouva sprostředkovatelská a že byla smluvena provise. Nic z toho žalovaná ani netvrdila, neboť tvrzená »přímluva« není ještě daleko »sprostředkováním nájmu« ve smyslu § 14 (2) zák. čís. 275/20.

Čís. 9632.

Úpadkový soud rozhoduje podle § 7 nařízení ze dne 21. března 1918, čís. 105 ř. zák. s vyloučením pořadu práva o tom, zda nárok úpadkové podstaty společenstva proti členu na doplatek zanikl započtením. Proti výpočtu doplatku není přípustnou ani žaloba o plnění ani žaloba určovací.

(Rozh. ze dne 8. února 1930, R I 53/30.)

Člen společenstva žaloval úpadkovou podstatu společenstva o určení, že žalované nepřísluší proti žalobci nárok na opětné zaplacení záručních podílů, které prý již byly odpočteny z jeho vzájemné pohledávky. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a žalobu odmítl. Důvod y: Žalobce domáhá se žalobou určení, že žalované úpadkové podstatě nepřísluší nárok na opětné zaplacení záručních podílů, any již z jeho vzájemné pohledávky byly záruční podíly odpočteny. Tohoto určení nemůže se však žalobce domáhati pořadem práva, neboť podle § 7 min. nařízení ze dne 21. března 1918 čís. 105 ř. zák. rozhoduje o výši příspěvků, kterými mají společníci uhrazovati schodek společenstva s r. o., úpadkový soud s vyloučením pořadu práva. Právní význam tohoto nařízení záleží v tom, že byla odstraněna dosud přípustná žaloba společníků proti stvrzenému výpočtu příspěvků, naproti tomu připuštěn dříve vyloučený rekurs do tohoto výpočtu. Z toho plyne, že úpadkový soud a, podán-li rekurs proti schválenému výpočtu, soudy vyšší rozhodují nyní s vyloučením pořadu práva o všech otázkách, jichž řešení bylo dříve odkázáno do sporného řízení o žalobách podle §§ 66 a 86 zákona o společenstvech. K těmto otázkám patří však i ty, jichž vyřízení se žalující společník domáhá. Jde vlastně jen o to, zda žalobce